

Atidžiai perskaitykite tekstą ir atsakykite į klausimus.

Kasparas Pocius. Su ta pačia gramatine klaida

Nostalgiška Vlado Bagdono daina netikėtai pasiekė mano ausis, sujungino atmintį. Rudos ir mėlynos pirmaklasių uniformos, saulėje nudegę ir nuo tos pačios skaidrios šviesos susiraukšlėję žiniukų veideliai, rankose keliami kardeliai - į mokslus kaip į karą... Tuoj ateis mokytoja, suskaičiuos, nedrąsų šurmulį pakeis emocijų audra, kūdikišką pirmoko rankelę stvers ištreniruota dvyliktoko ranka ir abu pakils laiptais. Vieną įsuks mokyklos karuselė, kitą (po metų) - gyvenimo mėsmalė. Sraigtelis ir plaktukas.

Uniformos, disciplina, nemiegotos naktys, pastangos... Visa tai veda, turėtų vesti į progresą, pasitenkinimą ir geismą. Per kiekvieną pamoką, o vėliau paskaitą kaupiamas simbolinis kapitalas. Ne bendrumas, o konkurencija. Laimi geriausi. Ką tik ant lentos užrašytas teisingas uždavinio sprendimas rūpestingai nuvalomas - ne visiems būtina žinoti, visiems privaloma tik gerbti ir mylėti geriausius...

Mokykloje kalbama apie esminius dalykus, nuolat vyksta aprangos, muzikos, vakarykščių filmų aptarimai, diktuojama mada, atsiranda „valdžia“ - nereikia būti protingiausiems, kad jaustum vertę, kietumą... Atsiranda tikra mikrovalstybė - šauniųjų „elitas“, pagal juos žiopčiojanti sekėjų „masė“, kažkuriame klasės kampe (ar prie tamstos mokytojos stalo) izoliuota „pilkujų moksluokų“ mažuma. Kartais iš kitos klasės tarsi parašytu nuleidžiamas nedrausmingųjų desantas. „Susicementuojama“ nagrinėjant rimtus dalykus, pavyzdžiui, kompiuterinius žaidimus. Jie dabar yra raktas į kiekvieno berniuko širdį. Mergaitės renkasi spausdintą žodį - krūvą iš rankų į rankas keliaujančių žurnaliūkščių.

Mokytojai ateina ir išeina. Geriausias mokytojas yra tas, kuris prisitaiko prie klasės žargono. Yra įvairių mokytojų - vieni stiprūs, nes įsišakniję mokyklos bendruomenėje, kiti silpni, baikštūs, perpučiami vėjo. Vieni nepajudinami tarsi netašyto akmens luitai, o kitų pamokose nors kortom lošk... Dabar demokratija, todėl viskas juda sava vaga - reikia užsitikrinti visų palankumą, gal net ne visada rūpestingai atliekant mokytojo pareigas. Būna, kad mokytojas atsiduria mokinio vietoje tiek tiesiogine, tiek perkeltine prasme. Kartais per daug griežti (nes reiklūs), per daug jautrūs (ir dėl to bauginami) mokytojai būna nustumiami į šalį. Svarbu, kad niekas per daug nesikrimstų ir kad sistema išliktų sveika.

Dvyliktoje klasėje atsidūręs žmogus yra plaktukas. Bet ne toks kaip „Sienoje“. Noras pasiekti geriausių rezultatų nebūtinai kyla tarp „pilkujų moksluokų“. Čia kaip troleibuse - drąsūs, stiprūs ir vikrūs mikliai prasibrauna šalia dešimtukininkų kėdžių, aplamdo jiems šonus ir kartais mainais į garbingą vietą klasės „elite“ pradeda „bendradarbiauti“, „kartu“ siekti geresnio rezultato.

Nors įdomiausias gyvenimas vyksta už mokyklos sienų. Čia sprogsta drovumo ir nekaltybės burbulai, prie transformatorinių nusidriekusiame tabako dūmų rūke atsiveria šviesiausi ir tamsiausi pasamones klodai. Dar yra akropoliai, sapnų ir geismų fabrikai. Simbolinis kapitalas ir libido ekonomija čia įgauna realius matmenis, išsikeroja nevaržomi meilės hormonai, kartais užgniaužia gerklę depresijos dėl spuogų, įsiliepsnoja karai tarp rajonų. Viskas kaip suaugusiųjų pasaulyje, ir kažin ar dėl menkesnių priežasčių.

Visa tai persmelkia visagalis progresas, dabar sutapęs su vartojimu, taip pat ir jėga - mokykloje kaip niekur kitur susieta ne su žiniomis, bet su abiem lytims būdingu noru pasirodyti. Stiliumi ir žiniomis, kurių niekad nesuteiks jokia mokykla. Tiek mokyklinėje matricoje, tiek už jos sienų dažnai vyksta tie patys dalykai - mokiniai išmoksta būti kartu ne pažindami, bet vadovaudami arba paklusdami (ir pasyviai stebėdami). Uniformos ne vienija, o skirsto. Ir visa tai veda į gyvenimą. Galbūt kiek

suraikytą, sugarankščiutą, bet vis dėlto.

Gal ateity bus įkurtos mokyklos, nuo kurių fasadų bus nutrintas tas visagalis žodis - progresas. Kas iš tikrųjų keistųsi sistemoje, kurioje švietimo pagrindu taptų ne begalinis žinių kaupimas ir

konkurencija, dažnai sunaikinanti jautrią prasčiau besimokančiojo asmenybę, o dalijimasis žiniomis? Galbūt tai bus padaryta ateities komunose ar kituose alternatyviuose mokslo židiniuose. Dar neaišku.

O gyvenime irgi - laimėtojai ir nevykėliai. Ir visam pasauliui tas pats. Ir viskas banalu kaip rugsėjo antrosios rytą, kai netyčia kompaktų grotuve užstringa toji graži Vlodo Bagdono daina...

Klausimai:

1. Kokia pagrindinė teksto tema? (1 taškas)
2. Klausiamuoju sakiniu užrašykite pagrindinę teksto problemą. (2 taškai)
3. Tekstas pradedamas ir baigiamas tuo pačiu motyvu. Kodėl? (2 taškai)
4. „... rankose keliame kardeliai - į mokslus kaip į karą..." - kokia tai meninės raiškos priemonė? Kokia jos prasmė? (2 taškai)
5. „Rankelę stvers ranka", „pakils laiptais", „įsuks mokyklos karuselė", „gyvenimo mėsmalė" - tai įvaizdžiai iš pirmos pastraipos, turintys ir erdvės prasmę. Interpretuokite ją. (2 taškai)
6. Parašykite pagrindinę antros pastraipos mintį. (2 taškai)
7. Kokia klasėse atsiradusios tam tikros „mikrovalstybės" esmė? (2 taškai)
8. Kas klasėse labiausiai vienija mokinius? Atsakykite savo žodžiais. (2 taškai)
9. „Geriausias mokytojas yra tas, kuris prisitaiko prie klasės žargono". Remdamiesi tekstu, pagrįskite arba paneikite šį teiginį. (2 taškai)
10. Kodėl teksto autorius teigia, kad kartais per daug reiklūs ar per daug jautrūs mokytojai nustumiami į šalį? (2 taškai)
11. Kaip teksto autorius vertina demokratijos supratimą mokykloje? Atsakymą pagrįskite. (2 taškai)
12. Kodėl dvyliktoje klasėje atsidūręs žmogus apibūdinamas plaktuko metafora? (2 taškai)
13. Kokias problemas sprendžia jaunimas už mokyklos sienų? (2 taškai)
14. Kodėl progresas tapatinamas su vartojimu bei jėga (noru pasirodyti)? (2 taškai)
15. Kaip suprantate tai, jog „mokiniai išmoksta būti kartu ne pažindami, bet vadovaudami arba pakludami (ir pasyviai stebėdami)"?(2 taškai)
16. Kaip teksto autorius vertina šiuolaikinę švietimo sistemą? Kodėl? (2 taškai)
17. Kodėl tekstas taip pavadintas? (1 taškas)